

Sisukord

I. Setomaa Gümnaasiumi õppekava koostamise põhimõtted ja ülesehitus.	2
1.1 Setomaa Gümnaasiumi õppekava koostamise lähtekohad	2
1.2. Setomaa Gümnaasiumi õppekava ülesehitus	3
1.3. Setomaa Gümnaasiumi õppekava uuendamise kord.....	4
1.4. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted Setomaa Gümnaasiumis.....	4
1.5. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus Setomaa Gümnaasiumis.....	5
II. Setomaa Gümnaasiumi eripära, väärtused, õppe- ja kasvatusesmärk ja õppekeskkonna kujundamine.....	7
2.1. Setomaa Gümnaasiumi eripära	7
2.2. Setomaa Gümnaasiumi väärtused	7
2.3. Setomaa Gümnaasiumi õppe- ja kasvatusesmärk, üldpädevuste kujundamise põhimõtted	8
2.4. Setomaa Gümnaasiumi õppekeskkond ja selle mitmekesistamine	13
2.4.1. Vaimse õppekeskkonna mitmekesistamine.	13
2.4.2. Füüsilise õppekeskkonna mitmekesistamine.	14
2.4.3. Sotsiaal-emotsionaalne õppekeskkonna mitmekesistamine	14
III. Setomaa Gümnaasiumis õppe kavandamise ja korraldamise alused.	15
3.1. Õppe sisuline korraldamine.....	15
3.1.1. Õppe ja kasvatus üldised korraldusviisid.....	15
3.1.2. Väljaspool kooli õpitu arvestamise, koduõppe korraldamise ja individuaalsete õppekorralduslike muudatuste põhimõtted	15
3.1.3. Võõrkeelte pakkumine	16
3.1.4. Õppe lõimimise põhimõtted ja võimalused	16
3.1.5. Õppekava läbivate teemade käsitlemine	17
3.2. Õppe ajaline korraldamine	17
3.2.1. Õppeaasta.....	18
3.2.2. Õppenädal	18
3.2.3. Õppetund.....	18
3.2.4. Tunniplaan.....	18
3.3. Tunnijaotusplaan ja kursuste plaan.....	18
3.3.1. Tunnijaotusplaan III kooliastmes.....	18
3.3.2. Lihtsustatud õppe tunnijaotusplaan III kooliastmes	19
3.3.3. Kohustuslike ja valikkursuste jagunemine gümnaasiumiastmes	19
3.4. Valikõppeainete ja -kursuste pakkumise põhimõtted	21

IV. Õpilaste arengu toetamine Setomaa Gümnaasiumis	22
4.1. Loovtöö, uurimistöö ja praktilise töö koostamise eesmärgid ja korralduse põhimõtted	22
4.2. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted	22
4.3. Õppe korraldamine õpilase individuaalsete vajaduste kohaselt	24
4.3.1. Muudatused või kohandused õppe korraldamises	24
4.3.2. Koduõppe korraldamine	24
4.3.3. Individuaalse õppekava rakendamine	24
4.3.4. Lihtsustatud õppe korraldamine ja õpitulemuste vähendamine või asendamine	25
4.4. Andekuse arengu toetamine ja õpilaste tunnustamine	25
4.5. Huvitegevus ja sotsiaalseid oskuseid arendavad programmid	25
4.6. Karjääriõppe ja karjäärinõustamise korraldamine	26
4.8. Liikluskasvatuse korraldamise põhimõtted	27
V. Õpilase hindamine, järgmisse klassi üle viimine, põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamine	27
5.1. Õppimist ja arengut toetava hindamise korraldus	27
5.2. Tagasiside õpilase käitumisele sh hoolsusele	27
5.3. Järeleõppimine ja järelvastamise kord	28
5.4. Järgmisse klassi üle viimine	28
5.5. Põhikooli lõpetamine	28
5.6. Gümnaasiumi lõpetamine	29

1. Setomaa Gümnaasiumi õppekava koostamise põhimõtted ja ülesehitus.

1.1 Setomaa Gümnaasiumi õppekava koostamise lähtekohad

Setomaa Gümnaasiumi (edaspidi tekstis *kool*) õppekava (edaspidi tekstis *õppekava*) on koostatud selleks, et kirjeldada õpilaste võimalused omandada põhiharidust ja täita koolikohustust III kooliastmes ning omandada üldkeskharidus gümnaasiumis.

Õppekava koostamisel on

- lähtutud vajadusest kavandada ja korraldada õpet ühtluskooli põhimõtte kohaselt nii, et õpilaste liikumisel põhikoolist gümnaasiumisse ei ole takistusi;
- peetud silmas kooli kohustust tagada õppekeskkond, mis loob õpilaste jaoks eeldused omandada kvaliteetne ja kaasava hariduse põhimõtteid järgiv üldharidus, mis on võrdväärselt kättesaadav kõikidele koolikohustuslikus eas olevatele õpilastele, kes soovivad Setomaa Gümnaasiumis õppida;

- järgitud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas esitatud nõudeid kooli õppekava sisule ja ülesehitusele¹;
- arvesse võetud kooli töötajate, kooli pidaja ning kogukonna kokkuleppeid, mis lähtuvad piirkondlikust eripärast.

Õppekava kirjeldab kooli põhitegevuse õpilaste arengu vajaduste ja huvide toetamiseks sobiva keskkonna kujundamisel ja kooli ressursid kooli ülesande täitmiseks ning õppe korraldamiseks.

Kooli pedagoogiliste töötajate jaoks on kooli õppekava struktureeritud alusdokument ja kokkulepe kooli sihtide seadmiseks ning koolielu igapäevaseks korraldamiseks. Kooli õppekava kirjeldab kooli põhitegevuse eesmärgi, vahendid ja tulemused.

Kõik teised huvigrupid saavad õppekavast

- ülevaate kooli õppekorraldusest ja oma võimalustest panustada koolielu paremaks muutmise;
- ülevaate õpiväljunditest, omandatavatest põhimõistetest, praktilistest tegevustest, milles õpilased osalevad.

Õpilane saab teada

- mida koolis õpitakse ja teha valik Setomaa Gümnaasiumis õppimiseks;
- milliseid tulevikule orienteeritud pädevusi (teadmised, oskused, väärtushoiakud) koolis kujundatakse, ja leida üles enda tugevused;
- kindlustunde, et koolis omandatud haridus vastab riiklikule standardile ja ühiskonna ootustele.

Lapsevanem saab ülevaate ja kindlustunde selle kohta,

- kuidas toimub õppetöö ja mida laps õpib või hakkab õppima ehk mida koolis lapsega tehakse;
- mida võtta arvesse lapsele kooli valikul, võib-olla saab isegi põhjuse elukoha valikuks;
- et omandatav haridus on kvaliteetne ja tagab lapsele võimalused edasiõppimiseks;
- mida oma lapse arengus silmas pidada, kuidas arengut jälgida ja toetada.

Kogukond saab kindlustunde selle kohta, et

- kool kujundab õpilastes oskusi, mis loovad eeldused panustada piirkonna eripärase ja elujõulisuse säilitamise;
- kool toetab kogukonna jaoks oluliste väärtuste kujundamist ja säilitamist ning arendamist: ettevõtlus, individuaalsus, loodus, kohalik kultuur;
- saab täita kogukonna realistlikke ootusi oma võimaluste piires.

1.2. Setomaa Gümnaasiumi õppekava ülesehitus

Õppekava üldosa kirjeldab kooli eripära, põhiväärtused, õppe- ja kasvatuseesmärgid, õppekeskkonna mitmekesistamise võimalused (peatükk 2), õppe lõimimise ning üldpädevuste kujundamise ja läbivate teemade käsitlemise põhimõtted, õppe sisulise ja ajalise kavandamise ja korraldamise alused, sh tunnijaotusplaanid, valikõppeainete ja võõrkeelte pakkumise põhimõtted, (peatükk 3), tugiteenuste rakendamise ja karjääriõppe korraldamise, hariduslike erivajadustega, sh andekate õpilaste õppe korraldamise põhimõtted, loov- ja uurimistööde korraldamise põhimõtted (peatükk 4), õpilaste arengut ja õppimist toetava hindamise korra, järgmisse klassi üleviimise ja kooli lõpetamise korralduse (peatükk 5).

¹ Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse paragrahvid 6, 15, 17, 18, 19, 23,24, 25, 46, 48; gümnaasiumi riiklik õppekava § 19 lõige 6.

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1
Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024
Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025
Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

Valdkonniti koondatud ainekavades esitatakse õppeaine õppimise olulisus õpilase jaoks, III kooliastmes õppeainete õpitulemused klasside kaupa, praktilised tööd, põhimõisted, õppimiseks kasutatavad vahendid ja ressursid õppe mitmekesistamiseks.

10.–12. klassi ainekavad koondavad õpitulemused ja põhimõisted, praktiliste tööde loetelu ning õppimiseks kasutatavad vahendid kohustuslike ja valikkursuste kaupa.

1.3. Setomaa Gümnaasiumi õppekava uuendamise kord

1) **Õppekava muutmise algatamine.** Õppekava koostamise, rakendamise ja arendamise demokraatliku korralduse eest vastutab kooli direktor. Õppekava uuendamise põhjendatud vajadust hindab õppenõukogu üks kord õppeaastas ja vajadusel teeb direktorile ettepaneku algatada õppekava muutmine. Õppenõukogu lähtub uuendamisvajaduse hindamisel koolipere kokkulepetest õpitulemuste, kooli õppesuundade ja eripära kohta. Õppenõukogu arvestab uuendamisvõimaluste hindamisel piirkonnas toimunud muutusi, lapsevanemate ja õpilaste põhjendatud ettepanekuid ning kooli vaimseid ja materiaalseid ressursse. Kui õppekava uuendamise või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides või tuleneb vajadusest ajakohastada õppe sisu või korraldust, siis algatab õppekava muutmise direktor.

2) **Õppekava muutmise protsess.** Õppekava muudatuste ettevalmistamises² osalevad kõik koolis õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud ning vajadusel teised koolitöötajad. Kool kaasab õppekava muutmisse õpilasi, lapsevanemaid ja kogukonna teiste huvirühmade esindajaid. Õppekava uuendamise või täiendamise vajadus otsustatakse kaalutluse tulemusena. Direktor esitab õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu hoolekogule, õppenõukogule ja õpilasesindusele arvamuse andmiseks. Direktor vaatab saadud arvamused läbi ja esitab põhjendused arvamustega arvestamise või mittearvestamise kohta. Õppekava kehtestab direktor käskkirjaga³.

3) **Õppekava avalikustamine.** Direktor korraldab õppekava avalikustamise kooli veebilehel. Paberkanalil saab õppekavaga tutvuda kõikides õppekohtades õppe- ja kogukonnajuhhi juures ning Värska õppekoha raamatukogus⁴.

1.4. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted Setomaa Gümnaasiumis

1) Õpetaja planeerib oma tööd koostöös teiste õpetajatega tulenevalt õpetaja põhiülesandest ja ametialasest kohustusest⁵. Õpetajate koostöö lähtekohtadeks on kooli põhiväärtuste edasikandmine, kooli ja piirkonna eripäraga arvestamine, toimivate pedagoogiliste praktikate ja positiivsete haridusuuenduste jagamine, õpilaste üldpädevuste ning 21. sajandi võtmeoskuste ning õpilase võimete kohaste eri tasemete mõtlemisoskuste kujunemise jälgimine ja suunamine, vajadus lõimida õpitulemuste saavutamist õppeainete üleselt, nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete järgimine kooli õppe- ja kasvatuseesmärgi saavutamiseks. Õpetajate koostöö toimub nii koolisiselt kui maakondlikul ja üleriigilisel tasandil.

Õpetajate koostöö eesmärk on kasutada säästlikult õppimisele kuluvat aega, siduda õpe tervikuks ning kavandada õpe, milles õpetaja oma koostöövalmidusega on eeskujuks õpilastele ning mis soodustab laiemat koostööd Setomaa Kooli õppekohtade vahel ning kooli toetavate organisatsioonidega.

² PRÕK § 24 lõige 3

³ PGS § 17 lõige 2

⁴ PGS §69 lõikes 1

⁵ PGA § 75 lõige 2

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

2) **Õppeaasta tegevused** planeerivad kõikide õppekohtade õpetajad ühiselt ja kaasates võimalusel kooliväliseid partnereid. Õppeaasta alguses teevad õpetajad põhjendatud ettepanekuid järgmistes aspektides:

- kooli üldtööplaan, mis hõlmab õppetööd toetavate sündmuste kalenderplaani, mida ajakohastatakse õppenõukogu heakskiidul, samuti õpetajate professionaalsuse toetamise plaani.
- ainevaldkondlikud või kooliastmete põhised või muud töörühmade moodustamine lähtuvalt õppeaasta eesmärgist.
- õpetajate koostööaja kasutamine kooliüleselt ja õppekohtades, mis kujundab õpetajate ühist infovahetuse, tõhusat meeskonnatööd, võimaldab jagada koolitustelt saadud teadmisi ja seisukohti jmt.
- peamised teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korralduse ja planeeritavad üritused, sh õppekäigud, mis täpsustatakse õppeaasta jooksul.
- mentortugi igale koolis töötamist alustavale õpetajale.
- koostöökavatsused Võrumaa ja teiste maakondade haridusasutuste õpetajatega piirkondlike ning üleriigiliste õpilasvõistluste ja ürituste läbiviimiseks.

3) Aineõpetaja koostab igaks õppeaastaks oma **töökava** lähtuvalt kooli õppekava üldosast ja ainekavast või kursuse kavast nii, et see oleks vajadusel kättesaadav õppekoha õppe- ja kogukonnajuhile. **Õpetaja võtab töökava koostamisel arvesse konkreetse klassi õpilaste õpivajadusi ning võib** korrigeerida töökava vastavalt õpilaste arengu toetamise vajadusele konkreetsetes klassis. Õpetaja kirjeldab töökavas viisid taotletavate õpitulemusteni jõudmiseks ja esitab **eelseisva õppeperioodi kohta** vähemalt järgmise info:

- õppe korraldamise ajalise plaani ainetunni või nädala kaupa (millal õpime?);
- taotletavad õpitulemused ainetunni, õppenädala või ainekursuse kaupa (mida õpime?);
- põhimõisted ja/või praktilised tööd (mida õpime?);
- käsitletavad teemad ainetunni või nädala või ainekursuse kaupa ning põhilised õppevahendid (kuidas õpime?);
- õppekeskkonna kirjeldus (kus õpime?) ja õpitegevused (kuidas õpime?);
- hindamise objektid (mida hindan?) ning viisid/meetodid (kuidas hindan?);
- lõiming teiste õppeainetega (kuidas õpime?);
- põhilised läbivad teemad ja üldpädevused, mida perioodi jooksul õppes rakendatakse ja kujundatakse (milles ühiselt areneme?).

4) **Klassijuhataja** planeerib oma töö, lähtudes kooli üldtööplaanist ja kalenderplaanist. Klassijuhataja arvestab töö planeerimisel õpilaste ja vanemate põhjendatud ettepanekuid ning kooli ressursse. Klassijuhataja arvestab töö planeerimisel koolis kokku lepitud kodukorra ja töökorralduse ning nädalaplaaniga.

1.5. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus Setomaa Gümnaasiumis

Kool juhendab õpilaste ja vanemate teavitamisel põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses § 55 sätestatust. Õpilaste ja vanemate teavitamine toimub kooli kodukorras sätestatud korra alusel.

1) Õpilased ja lapsevanemad saavad kooli juhtkonnalt ja õpetajatelt nõustamist ja selgitusi oma lapse arengu toetamise ja õppimise edenemise kohta, vajadusel juhendamist konkreetset õpilast/lapsevanemat tema õpet käsitlevates küsimustes.

Õpilaste ja vanemate teavitamise esmane kõneisik on klassijuhataja, kes

- juhendab koolis kokku lepitud kommunikatsioonitavast.

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

- võtab vajadusel ise kontakti õpilase vanematega õpilase õpiraskuste korral või õpilase õppimise edenemise kohta tunnustuse väljendamiseks.
- viib üks kord aastas iga õpilasega läbi arenguvestluse, et arutada õpilase edenemist, tulevikuplaane, õpitulemuste omandamise ja oskuste kujundamise võimalusi ning leppida kokku edasised tegevused. 10.–12. klassi õpilase nõusolekul osalevad vestlusel ka õpilase vanemad.
- korraldab õpilaste ja vanemate teavitamise edasiõppimise võimalustest põhikoolijärgselt ja pärast gümnaasiumi karjääriteenuste kättesaadavuse.

Vastavalt õpilase toe vajadusele on nõustamise kõneisikud järgmised:

- õppeaine omandamist puudutavad küsimused – aineõpetaja;
- logopeediline ja eripedagoogiline nõustamine – logopeed, eripedagoog;
- õppekorraldusega seotud küsimused – klassijuhataja, õppejuht, direktor.

2) Aineõpetaja tagab õpilase ja vanema teavitamise järgmistes olukordades ja kasutades järgmisi sidevahendeid:

- tagasiside õpilase arengu ja toimetuleku kohta õppeaines – Stuudium, individuaalne kohtumine, e-kiri;
- teave peamiste õppeteemade, vajalike õppevahendite, hindamise korralduse ja planeeritavate ürituste kohta õppeperioodi alguses – Stuudium;
- teave õppesisu, koduste õppeülesannete, õpilase arengu ja toimetuleku kohta (hinded, puudumised, hilinemised, käitumine, hoolsus) – Stuudium.

3) Lastevanemate teavitamiseks koolikorralduse kohta korraldab kooli juhtkond lastevanemate koosoleku vähemalt üks kord aastas ülekooliliselt ja vajadusel igas õppekohas või lisaks klasside kaupa, sh

- temaatilisi arutelusid kooli ja vanemate vahelise koostöö koordineerimiseks, vajadusel korraldab kohtumisi kooliväliste ekspertidega;
- teabe avalikustamise õppe korralduse kohta, sh tunniplaan, päevakava, aineõpetajate konsultatsiooniajad jmt, koolielu reguleerivate dokumentide kohta, koolis toimuvate tegevuste ja ürituste, huviringide kohta aktuaalselt, sh kooli veebilehel;
- teabe aktuaalsete ürituste, tegevuste ja toimunud sündmuste kohta kooli sotsiaalmeedia kanalites.

4) Õpilaste ja vanemate teavitamiseks on koolis kasutusel infokanalitena

- kooli kodulehekülg;
- elektrooniline õppeinfosüsteem Stuudium;
- kooli Facebooki lehekülg;
- klasside e-post.

Teabe avalikustamisel koolis toimuva õppe- ja kasvatustöö kohta tagavad õpetajad, klassijuhatajad ja kooli juhtkond

- isikuandmete ja eraelu kaitse ning
- hindavad kriitiliselt sissetuleva info vahendamist ning
- kindlustavad väljamineva info asjakohasuse, vajalikkuse ja tõepärasuse.

2. Setomaa Gümnaasiumi eripära, väärtused, õppe- ja kasvatuseesmärk ja õppekeskkonna kujundamine.

2.1. Setomaa Gümnaasiumi eripära

Setomaa Gümnaasium on ainulaadne ja eristub teistes koolidest Võrumaal ja Eestis, paiknedes Euroopa Liidu idapiiri alal. Kooli eripära võetakse arvesse õpilaste arengu toetamiseks asjakohaste õppimisvõimaluste tagamisel ja õppe kavandamisel kõikides õppeainetes ja õppekavavälistes tegevustes ning koolivälise tegevuse arvestamisel õppe osana.

Setomaa Gümnaasium on ainulaadne tegutsemise vormi poolest; see on kool, kus põhikool ja gümnaasium tegutsevad ühe asutusena, kuid põhikoolis toimub õpe üksnes 7.–9. klassis, mis on järjestikku gümnaasiumile eelnevad klassid⁶.

Kooli eripära – **kultuuriteadlikkus, vaimne ja füüsiline tervis ja ettevõtlik eluhoiak** – väljendub järgmistes aspektides:

- ajalooliselt välja kujunenud kogukondade traditsioonid ja tavad on seotud tervikuks nüüdisaegsete õppeviiside kaudu;
- asukoht looduskaunis keskkonnas keset ainulaadseid mineraalveeallikaid, rabasid, koobastikke, matkaradu jm paneb vastutuse tõsta esile praktilist õpet ning kogukonna (piirkonna ettevõtlikud inimesed, kultuurilooliselt tähendusrikkad paigad, tervist toetav loodusrikkus) innovatsiooni kaasamist õppesse;
- piirkonna keele- ja kultuuritraditsioonid, sh UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse all olev seto leelo süvendavad ja avardavad õpilastes omakultuuril rajanevat, kuid üleilmse kultuuriga lõimitud kultuuriteadlikkust, tugevdades kogukondlikku identiteeti;
- vaimse ja füüsilise tervise järgimine ning turvalise keskkonna hoidmine on esmatähtis koolikultuuri komponent, õpilased on terviseteadlikud, tarbivad kohalikku mahetoitu, väärtustavad piirkonna loodust, kultuuri ja innovaatilist mõtteviisi.

Kooli ja piirkonna asukohast tulenevalt muudab kooli ainulaadseks asjaolu, et Setomaa Gümnaasiumis on väikesed klassid, kus iga õpilane

- saab osa individuaalsest kohtlemisest ja
- vajadusel paindlikult korraldatud õppest ja
- on kaasatud koolielu korraldamisse ning
- sulandub kohalikku kogukonda ja

kus õpetajad teevad tihedat koostööd lapsevanemate ja kogukonna liikmetega.

Kooli eripära kajastub õpetaja töökavas, kooli üldtööplaanis, kooli arengukavas missioonina.

2.2. Setomaa Gümnaasiumi väärtused

Kooli põhitegevust määravad väärtused, mis tuginevad Setomaa vallas ajalooliselt tegutsenud koolide väärtusruumile ja on kooskõlas riiklikes õppekavades esitatud üldinimlike ja ühiskondlike väärtustega.

Setomaa Gümnaasiumi kõikides õppekohtades ja kõikidel õppetasemetel ning kõikide õppeainete õpetamisel ja huvitegevuse kaudu, õpetamise meetodite valikus ja igapäevases koolielus peetakse lugu väärtuskasvatusest, mida võimendab kooli eripära. Väärtusarenduses võetakse arvesse õpilaste vanust ja olulisi kooliastmete kaupa kirjeldatud rõhuasetusi.

Setomaa Gümnaasiumis on õppe ja kasvatuse aluseks üldinimlikud väärtused ehk sotsiaalsed normid – moraalireeglid –, mille järgimine on igas olukorras ja kõigi inimeste puhul oluline: ausus, hoolivus, aukartus elu ees, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu.

⁶ PGS § 2 lõige 3 punkt 5¹.

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1
Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024
Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025
Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

Setomaa Gümnaasiumis järgitakse õppe ja kasvatuse korraldamisel ühiskondlikke väärtusi ehk ühiskonnas väljakujunenud arvamusi sellest, mis on hea ja halb ning millest inimesed juhinduvad igapäevaelus valikute tegemisel ning otsuste langetamisel: vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus⁷.

Setomaa Gümnaasiumi põhiväärtused on

- hoolivus,
- julgus,
- austus,
- tarkus.

Põhiväärtused toetavad piirkonnas kokku lepitud ja kooli eripäraga seonduvat rõhuasetust, millega arvestatakse väärtushoiakute ja pädevuste kujundamisel:

Kultuuriteadlikkus aitab avardada maailmapilti ja mõistmist pärimusest, süvendades teadlikkust oma kultuuri väärtusest ja eripärast ning austust teiste kultuuride vastu. Selline lähenemine aitab kaasa traditsioonide hoidmisele ja seto kultuuri säilimisele.

Ettevõtlik eluhoiak toetab iga koolipere liikme arengut ning aitab kaasa koostöise, enastjuhtiva, uudishimuliku õppija kujunemisele, kes on ettevõtlik, julge algataja ja vastutustundlik elluviija. Seeläbi kujundame elus hästi hakkama saavaid, õnnelikke ning aktiivseid kodanikke ja ühtset seto kogukonda.

Vaimse ja füüsilise tervise järgimisel keskendutakse ennetavatele ja toetavatele meetmetele, et luua tervist väärtustavaid hoiakud ja harjumusi ning toetav õpi- ja töökeskkond. Erinevate programmide, tegevuste ja haridusalgatuste kaudu suureneb koostöö ja ühtekuuluvustunne, mis omakorda aitab kaasa hooliva, rõõmsa, terve ja tugeva koolipere kujunemisele.

Tulemuslik väärtuskasvatus Setomaa Gümnaasiumis tagab selle, et kogu koolipere

- hoolib nii enda kui teiste inimeste vaimsest ja füüsiliselt tervisest ja terviklikust elu- ning looduskeskkonnast;
- avaldab arvamust, teades, et erimeelsused on lahendatavad läbirääkimiste teel, ning vastutab oma sõnade ja teguviiside eest;
- mõistab ja austab elu looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust ja erinevusi;
- õpib enda ja teiste kogemusest, õpib õppima, kohanema ja uuendustega kaasa minema;
- oskab siduda õpitavat ja õpitut igapäevase eluga, kasutada sihipäraselt nii kaasaegset tehnoloogiat kui ka esivanemate kogemusi ja oskusi.

2.3. Setomaa Gümnaasiumi õppe- ja kasvatuseesmärk, üldpädevuste kujundamise põhimõtted

Setomaa Gümnaasiumis on õppe- ja kasvatustegevuse peamine eesmärk kujundada õpilastes teadmised, oskused ja hoiakud, mis tagavad nende suutlikkuse toimida erinevates, sh ootamatutes ja kohanemist nõudvates olukordades ja eluvaldkondades. Eesmärgi saavutamist toetab arvestamine kooli eripära ning väärtusruumiga ja lähtumine nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest.

1) Kooli lõpetavad õpilased, kes kooli eripära ja väärtusruumi arvestava õppe ja kasvatuse tulemusena

- austavad Setomaa ajalugu, kultuuri ning keelt, kogudes teadmisi omakultuuri kohta, osaledes kogukonna üritustel;
- kujundavad oma väärtushoiakuid Setomaa ainulaadse ajaloolise kultuuriruumi keskel, kus hoitakse au sees esivanemate keelt ja traditsioone;

⁷ GRÕK § 2

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

- arendavad oma füüsilist ja vaimset tervist, harrastades tervislikku eluviisi ümbritsetuna Setomaa puhtast loodusest ja kasutades piirkonnas loodud võimalusi kehalise ja vaimse tasakaalu säilitamiseks;
- arendavad ettevõtlikku suhtumist elus ette tulevate väljakutsete lahendamisse kogemusõppes, õpilasesinduses osalemise, ettevõtetega koostöö jm kaudu.

2) Kooli õppe- ja kasvatusesmärgi täitmiseks

a) seatakse koolielus esikohale õpilase arengut toetavad mitmekülgsed õpivõimalused, sh

- erinevad õppeviisid ja paindlikud individuaalsed lahendused õppimiseks (nt õppekäigud ja -reisid, projektõpe, õuesõpe, koduõpe, digiõpe, andekuse toetamine, temporühmad, praktiliste oskuste vajalikkuse mõtestamine);
- mitteformaalses õppes omandatu arvestamine formaalõppes, sh eneserefleksioon, õpioskuste arendamine;
- võimalused osaleda piirkondade vahelises ja rahvusvahelises koostöös.

b) toetatakse õppiva õpetaja tegevust ja professionaalsuse arendamist, sh luuakse võimalused

- eesmärgipäraseks elukestvaks õppimiseks ja enda professionaalsuse tõstmiseks, sh tunni- ja töökoormuse korraldamise kaudu;
- sisekoolitusteks, meeskonnakoolitusteks, õpetajalt õpetajale kogemuste vahetamiseks ja õpiringides osalemiseks ning innovaatiliste õpetamismeetodite jagamiseks ning omandamiseks;
- koostööks ainetevahelise lõimingu ja kultuuriürituste kavandamiseks;
- olla sihipäraselt kaasatud kooli arendusse.

c) kujundatakse õpilase ja õpetaja ning koolitöötajate arengut soosivat koolikultuuri, sh tagatakse

- turvaline ja toetav keskkond ning individuaalne lähenemine alustavatele õpetajatele ja kooli astuvatele õpilastele;
- ühtsete väärtushinnangute, sh kokkulepete ja traditsioonide järgimine;
- paindlike meetodite ja õpi- ja enesetäiendamise viiside regulaarne sihipärane kasutamine;
- üksteisest lugupidamine, üksteisega arvestamine, märkamine ja tunnustamine.

d) kaasatakse kooliellu ja õppetöö korraldamisse aktiivselt kogukonda ja kohalikke võimalusi, sh

- piirkonna asutusi, inimesi (külalisõpetajad), paiku ja loodusrikkusi;
- seotakse ümbritsev elukeskkond ja traditsioonilised kultuurisündmused – nt kirikupühad – õppetööga;
- kavandatakse kooli sihiteadlik koostöö koduga.

3) Kooli õppe- ja kasvatusesmärgi saavutamist toetavad õppeainete õpitulemuste omandamine, ainevaldkondade pädevused ja üldpädevuste arendamine kooskõlas kooli põhitegevuse rõhuasetustega. Õpitulemused ja nende hindamise alused ja õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine kavandatakse ja kirjeldatakse klassiti õppeainete kaupa. Klassiti kirjeldatud õpitulemused tagavad õpilaste nõutavate teadmiste ja oskuste ning hoiakute kujunemise kooliastme lõpuks ning valdkonnapädevuse omandamise põhikooli lõpuks.

4) Üldpädevuste arendamist, mis on oluline inimeseks ja kodanikuks kasvamisel, toetatakse kõigi õppeainete kaudu ja koolivälises tegevuses, arvestades kooli eripära ja kokku lepitud õppe rõhuasetusi. Üldpädevuste kujunemist jälgivad ja suunavad kõik kooli töötajad omavahelises koostöös ning kooli ja kodu koostöös. Kooli õppe- ja kasvatusesmärgi saavutamiseks on kooli põhitegevuse kolm rõhuasetust seostatud riikliku õppekava üldpädevuste arendamisega.

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1
 Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024
 Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025
 Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

<i>Kultuuriteadlikkus</i>	<i>Ettevõtlik eluhiak</i>	<i>Vaimse ja füüsilise tervise järgimine</i>
on seotud kultuuri- ja väärtuspädevuse kujunemisega järgmiselt:		
tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust	suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid	hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, väärtustada loomingut, teadvustada oma väärtushinnanguid
<i>Kultuuriteadlikkus</i>	<i>Ettevõtlik eluhiak</i>	<i>Vaimse ja füüsilise tervise järgimine</i>
on seotud sotsiaalse ja kodanikupädevuse kujunemisega järgmiselt:		
toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel	ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna, austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel	toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna, teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvaste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel
<i>Kultuuriteadlikkus</i>	<i>Ettevõtlik eluhiak</i>	<i>Vaimse ja füüsilise tervise järgimine</i>
on seotud enesemääratluspädevuse kujunemisega järgmiselt:		
analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; lahendada suhtlemisprobleeme	mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades	mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult, järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme
<i>Kultuuriteadlikkus</i>	<i>Ettevõtlik eluhiak</i>	<i>Vaimse ja füüsilise tervise järgimine</i>
on seotud õpipädevuse kujunemisega järgmiselt:		

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi	organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi	hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet, planeerida õppimist ja seda plaani järgida
Kultuuriteadlikkus	Ettevõtlik eluhoiak	Vaimse ja füüsilise tervise järgimine
on seotud suhtluspädevuse kujunemisega järgmiselt:		
ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi	ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid, kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi	suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust, väärtustada kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi
Kultuuriteadlikkus	Ettevõtlik eluhoiak	Vaimse ja füüsilise tervise järgimine
on seotud matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalase pädevuse kujunemisega järgmiselt:		
kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt	kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt	kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt
<i>Kultuuriteadlikkus</i>	<i>Ettevõtlik eluhoiak</i>	<i>Vaimse ja füüsilise tervise järgimine</i>

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

on seotud ettevõtlikkuspädevuse kujunemisega järgmiselt:		
korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele	ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske; rakendada finantskirjaoskust	näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest, võtta arukaid riske
<i>Kultuuriteadlikkus</i>	<i>Ettevõtlik eluhoiak</i>	<i>Vaimse ja füüsilise tervise järgimine</i>
on seotud digipädevuse kujunemisega järgmiselt:		
kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas kogukondades suheldes; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus	kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus	leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust, olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1
Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024
Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025
Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

2.4. Setomaa Gümnaasiumi õppekeskkond ja selle mitmekesistamine

Koolis kujundatakse õppe- ja kasvatusesmärgi saavutamiseks õppekeskkond, mis soodustab nii õpilaste kui ka õpetajate motivatsiooni õppida ja õpetada ning kogukonna rahulolu õppe ja kasvatuses. Füüsiline, emotsionaalne ja vaimne õpikeskkond tervikuna toetab kooli väärtusarendust, Setomaa valla ja kooli eripära ja traditsioone. Õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks toetab vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna koostoime, mis arvestab kokku lepitud rõhuasetustega – kultuuriteadlikkus, ettevõtlik eluhoiak ja terviseteadlikkus – ja mis kujundatakse koos tegutseva ja ühtseid traditsioone hoidva kogukonnaga. 21. sajandil on õppimise loomulik osa õppe korraldamine väljaspool klassiruumi ja kooli. Seda planeeritakse ja viiakse ellu vastavalt ainekavadele, kooli kodukorrale, tunniplaanile ning ilmastikuoludele. Selleks luuakse ja kasutatakse piirkonna ruumilisi ja organisatsioonide pakutavaid võimalusi, kaasatakse süsteemselt organisatsioone, vilistlasi, ettevõtjaid kooli algatustesse, õpilaste ettevõtlusesse.

Õppekeskkonna kujundamisel aineõppes arvestab õpetaja vajadusega kujundada õpilastes ainevaldkonna pädevusi – teadmised, oskused ja hoiakud – ja üldpädevusi, toetada väärtuskasvatust ning edendada omanäolist koolikultuuri. Õppekeskkond laiemalt on ka kodu ja õpilast ümbritsev elukeskkond, mis õpilast mõjutab koolist üle jääval ajal huvitegevuses vmt.

Füüsiline õppekeskkond kujundatakse peamiselt koolimajas. Füüsiline õppekeskkond tagab õpilaste turvalisuse ning tervise kaitse. See tähendab, et ka väljaspool kooli ruume ning virtuaalses õppekeskkonnas peab õpilane ja õpetaja tundma ennast turvaliselt ja kaitstult.

Sotsiaal-emotsionaalne õppekeskkond kujundatakse läbi suhete loomise ja suhtlemise nii kooli ruumides kui väljaspool, samuti virtuaalselt. Sotsiaal-emotsionaalne õppekeskkond tagab, et nii õpilane, õpetaja kui kooli koostööpartner tunnevad ennast suhtlemisel turvaliselt ja kaitstult, mõistavad enda kuuluvust ja säilitavad eneseväärikuse nii füüsilises kui ka virtuaalses ruumis.

Vaimne õppekeskkond soodustab õpilase seadmist tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille käigus õpilane omandab uusi teadmisi ja kujundab oma pädevusi. Õpetaja on vaimses õpikeskkonnas samuti õppija, kes arendab oma professionaalsust, et toetada õpilase arengut.

Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatakse koolis tegevused ja üritused, mis toetavad õpitulemuste ja üld- ning ainevaldkondade pädevuste saavutamist, lähtuvad piirkonna ja kooli eripärast ning vajadusest kujundada väärtushoiakuid ning pakuvad ea- ja arengukohast pingutust. Koolis toimuvad õppekavas ette nähtud pädevuste omandamiseks erinevad aineteüleised üritused mitmekesisel õppekeskkonnas:

1. Traditsioonilised iga-aastased ülekoolilised erinevate rahva- ja kirikukalendri tähtpäevadega seotud üritused (aktused, õpetajate päev, kolme kooli spordipäev, teatrifestival, moeshow, filmiõhtu, muusikapäevad, talgupäevad, oma kooli päev jmt).
2. Loov-, uurimis- ja praktilise tööde ülevaateüritused, majandusõpetus ja õpilasfirmade tegevus.
3. Projektid ja õppekäigud, heategevusüritused, osalemine erinevates haridusprogrammides, mille kavandamisel lähtutakse õppekava läbivatest teemadest, kogukonna prioriteetidest ja ollakse avatud uuendustele.

2.4.1. Vaimse õppekeskkonna mitmekesistamine. Õpetajad loovad eeldused selleks, et õpilase intellektuaalne areng ja eri tasandi mõtlemisoskused oleksid võimetekohaselt toetatud. Selleks

- kasutatakse uudseid õppemeetodeid (nt pööratud klassiruum) ja 21. sajandi õppekeskkondi;
- kavandatakse kooliüritusi, mis avardavad silmaringi ja arusaamist sellest, mis toimub kodukoha kultuuris, kuid ka väljaspool kooli ja Setomaad;

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

- planeeritakse aineõppesse aega arendada rahatarkust, müügiioskusi, taaskasutuse, suhtlusoskusi, strateegilist planeerimist, tehnika ja tehnoloogia kasutamise oskust, luua seoseid varem õpituga;
- luuakse õpilaste võimalused õppeolukorras avalikult esineda, tolereerida teistsugust suhtumist ja keskkonda (nt osalemine välisprojektides);
- kujundatakse õppeürituste kaudu ainetevaheline lõiming.

Mitmekesises vaimses õppekeskkonnas saavad õpilased võimaluse

- omandada uusi (õpi)oskusi ja kinnistada eri õppeainetes õpitut võimalikult erinevatel viisidel;
- planeerida aega, ennast väljendada ja anda oma sooritusele hinnangut, nad saavad otsustada, mis neid huvitab, ja teha oma (edasiõppimise/karjääri)valikut huvipõhiselt;
- omandada ainealaseid teadmisi ja oskusi asjakohaste kogemuste kaudu;
- tegutseda iseseisvalt, mõista majanduse toimimist, käituda erinevates olukordades ja kombeuumides ning looduses.

2.4.2. Füüsilise õppekeskkonna mitmekesistamine. Kogu koolipere võtab koolimaja interjööri ja õueala kujundamisel arvesse kooliüritusi või õpilaste loominguiliste tööde teemasid, samuti kooli väärtuseid, eripära, lõimingut, üldpädevusi, õpet läbivaid teemasid. Lisaks kooliruumidele valitakse konkreetsete ürituste korraldamiseks sobivad paigad või virtuaalne keskkond, tagades turvalise ja aktiivse liikumise:

- Vabadussamba juures iseseisvuspäeva jt riiklike tähtpäevade tähistamine;
- looduslikud pühapaigad, allikad, mets, lõkkeplats, matkarajad jt objektid;
- ettevõtted, talud, pood, lasteaed, hooldekodu;
- teadus-, kultuuri- ja mäluasutused – raamatukogu, kultuurikeskus, muuseum, kirik, tsässonad, muusikakool, teatrid, looduskeskused;
- sadam, veekeskus, erinevad staadionid, spordikool;
- kooli- ja koduümbruse korrastamine (Hirvemägi, staadion, võimla, looduslikud alad, pargid, madalseiklusrada), osalemine maailmakoristuspäeval;
- e-õppe päevadel peavad olema tagatud toimivad IT-lahendused.

Mitmekesises füüsilises õppekeskkonnas on õpilase arengu toetamiseks loodud eeldused, kus

- õpitakse erinevate kogemuste kaudu – õpilane valmistab oma tooteid kooliruumidest väljaspool, kujundab ruumi toodete müügiks, osaleb laatadel üle Eesti ja välismaal;
- õpitakse tundma kohalike tuntud inimeste või sündmustega seotud paiku;
- kujundatakse praktiliste tegevuste kaudu teadlikkust liiklusturvalisusest.

2.4.3. Sotsiaal-emotsionaalne õppekeskkonna mitmekesistamine. Õpetajad ja huvijuhid annavad õpilastele võimaluse saada osa olukordadest, mis nõuavad jõukohast füüsilist ja vaimset pingutust ja mille tulemusena:

- areneb eneseväljendusoskus, valmisolek avalikult esineda nt lastevanematele, oskus reageerida kaotamisele ja ebaõnnestumisele;
- on võimalik kogeda, millised käitumisharjumused on sobivad suhtlemisel erinevates oludes, ja tulla oma emotsioonidega toime pingelises olukorras;
- on võimalik hoida korras ümbritsevat keskkonda ning märgata vajadust juhtida sellele tähelepanu;
- saab valmistada ette üritusi, mis eeldab üksteisega arvestamist ja vastastikust lugupidamist ning teadvustada traditsioone, loovust ja innovatsiooni;
- saab õppida planeerima tööd ja tegevusi, kasutades alternatiivseid võimalusi.

Mitmekesises sotsiaal-emotsionaalses õppekeskkonnas saab õpilane

- kogeda koostööst, sotsialiseeruda omavanustega ja eri põlvkondadega (jõulukaardid pensionäridele, heategevus lasteaiale, vabatahtlik panus kohalikel üritustel);
- kuulata ja suhtuda lugupidavalt esinejasse (etendusel, loovtöö kaitsmisel, õppetunnis suulisel esitusel vms);

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

- tunda heameelt jagatud vastutusest ja meeskonnatööst;
- väljendada oma huvialasid ja teadvustada uusi võimeid;
- suurendada empaatiavõimet, teiste vajaduste, sh abivajaduse märkamist;
- tuua kokku kogukond, toetamaks kollektiivset identiteeti ja kuuluvustunnet, kodukohatunnetust ja -tundmist.

3. Setomaa Gümnaasiumis õppe kavandamise ja korraldamise alused.

Õppe korraldamisel lähtutakse sellest, et koolil on kohustus tagada olukord, kus õpilastel on võimalik saavutada põhikooli riiklikus õppekavas ette nähtud õpitulemused ning kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud. Gümnaasiumiõppe omandamiseks korraldatakse õpe viisil, mis tagab õpilastele võimalused õppida kooskõlas gümnaasiumi riikliku õppekava lisades 1–7 kirjeldatud punktiga 1.5.

Õppe sisulist ja ajalist korraldamist toetavad järgmised koolisisesed kokkulepped ja eeldused:

- 1) III kooliastmes toimub õpe kolmes erinevas õppekohas arvestusega, et Meremäe ja Mikitamäe ning Värskas koolimajas toimub õpe ka I ja II kooliastmes; Värskas koolimajas toimub õpe ka 10.–12. klassis;
- 2) kõikide õppekohtade õpetajad teevad koostööd õppe sisu ja aja plaanimisel;
- 3) gümnaasiumi kõikide ainekursuste õppes peetakse silmas vajadust lõimida kooli eripära ning kogukonnas kokku lepitud rõhuasetused ja kasutatakse erinevaid võimalusi õppimise ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks;
- 4) kooli eripäraga seotud rõhuasetusi ja väärtusi kujundatakse lisaks aineõppele ka huvitegevuse ja -ringide sisulises töös.

3.1. Õppe sisuline korraldamine

Õppe sisuline korraldamine lähtub vajadusest saavutada kooli õppe- ja kasvatuseesmärk, mis on kirjeldatud peatükis 2.2:

- taotletavate õpitulemuste omandamine õppeaines toetab õpilase ainevaldkonnapädevuse kujundamist ja 21. sajandi oskuste ning väärtushoiakute kujunemist ja üldpädevuste arengut;
- aineõppe korraldus on väljundipõhine ja õpilase arengut toetatakse õpitulemuste kaudu, mitte õppeteemasid nn läbi võttes;
- õppe sisu kavandamisel lähtuvad õpetajad vajadusest toetada õpilaste eri tasandi mõtlemisoskuste arendamist õpilaste ea- ja jõukohaselt;
- aineõppe kavandamisel peavad õpetajad silmas, et õpilased omandaksid uusi teadmisi ja oskusi, kinnistaksid põhimõisteid ja rakendaksid õpitut praktilises tegevuses, ja planeerivad selleks õppe ajalise korralduse.

3.1.1. Õppe ja kasvatuse üldised korraldusviisid

- aineõpe toimub üldjuhul kooli ruumides, kuid lähtuvalt õppimisele seatud eesmärgist võib õpet korraldada väljaspool kooli õppekäigu, projektipäeva või praktilise tööna;
- III kooliastmes õpitakse kõiki õppeaineid üldjuhul läbivalt kogu õppeaasta jooksul, õpilaste arengu toetamise huvides võib erinevaid õppeaineid õpetada teatud ajal õppeaastas tsüklina;
- õppeainete õppimine võib olla korraldatud tsüklitena eelkõige 10.–12. klassis, et toetada õpilase keskendumist ja vähendada koduste tööde mahtu;
- valikõppeainete õppimine III kooliastmes ja gümnaasiumis korraldatakse tsüklitena.

3.1.2. Väljaspool kooli õpitu arvestamise, koduõppe korraldamise ja individuaalsete õppekorralduslike muudatuste põhimõtted

Kokkuleppel vanema ja direktori või direktori volitatud õpetajaga võib kool õpilase õppe korraldusel

- arvestada väljaspool kooli õpitut, sh mõnes teises koolis või mitteformaalses õppes omandatud koolis läbitava õppe osana. Väljaspool kooli õpitu arvestamise kord on kehtestatud kooli õppekava lisas VÕTA.
- teha muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas⁸. Kui muudatusi või kohandusi tehakse ilma individuaalset õppekava rakendamata, ei tohi sellega kaasneda õpilase nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine. Muudatuste ja kohanduste eesmärk, sisu ja täpsem korraldus lepatakse kokku õpilase ja lapsevanemaga kirjalikult taasesitataval kujul. Samuti võib õpe olla kas õpilase tervislikel põhjustel või vanema taotlusel korraldatud koduõppena. Täpsemalt on need võimalused kirjeldatud peatükis 4.2.

3.1.3. Võõrkeelte pakkumine

III kooliastmes õpitakse A-võõrkeelena inglise keelt.

10.–12. klassis õpitakse inglise keelt võõrkeelena, milles on kohustuslik saavutada keeletase B1.

III kooliastmes B-võõrkeelena ja 10.–12. klassis B2-keeletasemel omandatava võõrkeelena on võimalik õppida prantsuse, hispaania, soome, vene keelt. Igas õppekohas avatakse III kooliastmes üks B-võõrkeele õppegrupp.

Valituks mitteosutunud või loetelus nimetamata võõrkeelt saab õpilane õppida individuaalse õppekava alusel ning tal on õigus läbida keeleõpe omal vastutusel koolitusluba omavas keeltekoolis või muul viisil õppides, kasutades väljaspool kooli õpitu arvestamise korras kehtestatud, vt lisa VÕTA. Individuaalses ainekavas lepatakse kokku saavutatavad õpitulemused klassi lõpuks. Kool arvestab sellisel viisil omandatud võõrkeele õpet koolis õpitava osana tingimusel, et õpilane tõendab oma võõrkeelepädevuse taset, esitades tõendi, mille on välja andnud koolitusluba omav keeltekool vmt.

Prantsuse keelt räägitakse viiel kontinendil ja see on inglise keele järel maailmas õpituim keel.

Prantsuse keele oskus avab juurdepääsu paljudele maailmakultuuri meistriteostele. Prantsuse keel on ametlik keel poliitikas, diplomaatias ja rahvusvahelistes suhetes ning organisatsioonides töötamisel.

Vene keel on valikus seetõttu, et seto kultuuriruum on vene kultuuriruumiga tihedalt seotud, võimaldades suhelda nii Venemaa setode kui ka teiste vene keelt kõnelevate soome-ugri rahvaste esindajatega.

Soome keel on valikus, kuna eesti, seto ja soome keeled on lähedased sugulaskeeled, mille sõnavara ja struktuur on sarnased, ning kahe riigi kultuuriline ja geograafiline lähedus soodustab keeleõpet.

Hispaania keel on maailmas populaarsuselt teisel kohal, seda räägib ca 500 miljonit inimest.

3.1.4. Õppe lõimimise põhimõtted ja võimalused

Lõiming aitab õpilastel siduda ja rakendada juba omandatud teadmisi ning oskusi uutes olukordades, näha ja mõista õpitavaid teemasid terviklikumalt, leida erinevate õppeainete vahel sarnasusi, erinevusi ja seostada õppimist enda huvidega. Õppimine muutub õpilase jaoks tähenduslikumaks. Lõimingu rakendamine avardab õpilaste silmaringi, andes neile mitmekesisema ja laiapõhjalisema arusaama maailmast.

Lõimingupõhimõtted:

- Õppe lõimimise kese on taotletavad õpitulemused ja teemad, kus üks teema või õpitulemus täiendab eelnevat.
- Lõimimise õppeolukorras on õpilasel õppes aktiivne roll ja kohustus püstitada enda õppimisele eesmärged, õppida nii iseseisvalt kui koos teistega ning analüüsida ja juhtida oma õppeteekonda.
- Teadmiste ja oskuste omandamiseks kujundatakse õppekeskkond, mis on võimalikult eluline.
- Kasutatakse aktiivõppemeetodeid, uurimistöid, õppekäike ja õpet väljaspool kooliruumi.

⁸ PGS § 18 lõige 1

- Luuakse võimalusi õppimiseks ja toimetulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes (õpilane-õpetaja; õpilane-õpilane; õpilane-lapsevanem);
- Õpetajad teevad tihedat koostööd, tagamaks õppeaineid ühendava lõimingu kvaliteedi ja tulemuse, st taotletavate õpitulemuste saavutamise.

Lõimingu rakendamine:

- Lõimingut planeerivad eri õppeainete õpetajad, leidmaks sidusaid teemasid ja rakendades sarnaseid õppeviise (nt projekte, referaate, uurimistöid, loovtöid, esseesid ja õpimapp).
- Ühe õppeaine töövõtteid ja oskusi rakendatakse teises aines (nt matemaatiliste oskuste rakendamine füüsikas või muusikas).
- Õpetatakse paralleelselt teemasid, millel on lühike ühine õppeaeg (näiteks füüsika ja matemaatika seosed; eesti keel koos ajalooaga).
- Korraldatakse klassisiseseid projekte konkreetsete ülesannete põhjal.
- Kasutatakse teemasid ja pädevusi eri õppeainete lõimimiseks, näiteks teemapäevade ja -nädalate vormis.

3.1.5. Õppekava läbivate teemade käsitlemine

Läbivad teemad on koolikeskkonna kujundamisel olulised, toimides üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ning ainevaldkondade lõimimise sillana. Need teemad, mis on aineülesed ja ühiskonnas aktuaalsed, pakuvad õpilastele võimaluse kujundada terviklikku arusaama ühiskonnast ning rakendada oma teadmisi mitmekesistes situatsioonides. Läbivate teemade õpetamine ja rakendamine kajastub:

- Õpikeskkonna korralduses – kooli mentaalne, sotsiaalne ja füüsiline õpikeskkond on kujundatud, arvestades läbivate teemade sisu ja eesmäärke.
- Aineõppes – läbivate teemade alusel integreeritakse aineõppesse sobivad temaatilised käsitlemised, näited ja meetodid ning teostatakse aineteüleseid ja kooliüleseid projekte.
- Valikainete valikul – valikained on kooskõlas läbivate teemade eesmärkidega.
- Loovtöös – õpilaste loovprojektid võivad keskenduda läbivatele teemadele, mida nad saavad ellu viia iseseisvalt või grupidöna.
- Koostöös teiste asutustega – õpilaste osalemine väljaspool klassiruumi, huviringides, maakondlikes, riiklikes ja rahvusvahelistes projektides toetab ja laiendab läbivate teemade mõistmist ja rakendamist.

3.2. Õppe ajaline korraldamine

- Õppeks ette nähtud aja kasutamine – õppeaasta jagunemine, õppenädala korraldus, õppeainete nädalatundide jagunemine, õppetundide ajaline kestus, õppetunniks ette nähtud arvestusliku aja plaanimine – kavandatakse viisil, mis toetab õppe sisulist tulemuslikku korraldamist, luues eeldused kujundada ainealaste teadmiste ja oskuste kõrval ka 21. sajandi oskusi ja pädevusi.
- Õppetundide ajalisel plaanisel ja aine mahtude, sh õpitulemuste lahti kirjutamisel klassiti ja kursuste kaupa arvestab õpetaja sellega, et õppetunni jooksul oleks
 - a) võimalik koos õpilastega vajadusel reageerida ühiskonnas ja piirkonnas olulistele teemadele;
 - b) õpilastel piisavalt aega praktilise tegevuse läbiviimiseks, valikute kasutamiseks ja tagasisideks;
 - c) võimalik vajadusel kasutada õpilase väljaspool kooli õpitut ainealase õppe mitmekesistamiseks.
- Aineõppe ajalise korralduse planeerib õpetaja, sh kavandab aja projekt- ja õuesõppeks ning õppekäikudeks koostöös teiste aineõpetajatega vastavalt kokkuleppele, mis on kirjeldatud peatükis 1.4.

- Kooli kasutada olevat vabatunniressurssi kasutatakse ennekõike kooli eripäraga seotud pädevuste kujundamiseks.
- Õppetöö ajaline jagunemine esitatakse õppeaasta kalenderplaanis ja tehakse õpilastele ja lapsevanematele teatavaks kooli veebilehel.

3.2.1. Õppeaasta

Õppeaastas on kolm trimestrit ja viis koolivaheaega. Koolivaheajad toimuvad haridus- ja teadusministri kehtestatud korras. Õppeaasta kestab 1. septembrist järgmise aasta 31. augustini.

3.2.2. Õppenädal

Õppenädalal on viis õppepäeva esmaspäevast reedeni. Õppepäevade hulka arvatakse ka

- kooli päevakava muudatustega seonduvad üritused, nt spordi- ja teemapäevad, üritused väljaspool tunniplaani jmt;
- lõpueksami toimumise päev ja sellele eelnevad kaks päeva.

Kokkuleppel hoolekoguga ja õpilasesindusega ning lapsevanemaid teavitades võib õppe- ja kasvatustööd põhjendatud vajadusel korraldada ka laupäeval või pühapäeval, nt õppelaagrid vmt, võttes arvesse, et õpilasel peab olema selle eel või järel kaks puhkepäeva.

3.2.3. Õppetund

Õppetunni kestus on 45 minutit, esmaspäeviti 40 minutit. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita, kuid sisaldades liikumispause.

Õppeainete nädalatundide mahtude kujundamisel lähtuvad õpetajad põhikooli riikliku õppekava lisades esitatud ainetundide soovituslikust jaotusest, arvestades ennekõike vajadust saavutada klassi ja kooliastme lõpuks ette nähtud teadmised, oskused ja hoiakud.

3.2.4. Tunniplan

Õppetundide arv ja järjekord määratakse tunniplaanis, mis on igapäevase koolielu korralduse põhialus. Tunniplaani koostamisel arvestatakse vajadust pakkuda õpilastele terviklikku hariduskogemust, toetades nende akadeemilist ning isiklikku arengut. Tunniplaanis kajastatakse vähemalt järgmist teavet: õppeainete nimetused, tundide alguse ja lõpu ajad, tunni toimumise ruum, tundi läbi viiva õpetaja nimi.

Iga õppekoha tunniplaanis on kord õppenädala jooksul pikk vahetund kestusega 35 minutit, mis annab võimaluse klassil vestelda klassijuhatajaga teemadel, mis on klassikollektiivis esile kerkinud, ning võimaluse toetada õpilaste liikumis- ja lugemisharjumusi. Klassijuhatajaga peetavate vestluste peamine eesmärk on arutada kogu klassikollektiivi puudutavaid

- a) korralduslikke küsimusi ja olulist teavet, nt kooliüritused, ekskursioonid, tähtajad jne;
- b) sotsiaalseid suhteid, koostööd, positiivset õhkkonda ja heaolu, lahendusi probleemidele;
- c) akadeemilise toetuse vajadust, õpitulemuste saavutamist, edasijõudmist.

10.–12. klassis toimuvad õppetunnid vastavalt kursuste plaanile.

3.3. Tunnijaotusplaan ja kursuste plaan

3.3.1. Tunnijaotusplaan III kooliastmes

Kooli kõikides õppekohtades kehtib III kooliastmele ühtne tunnijaotusplaan.

jrk	Õppeaine nimetus	7. kl	8. kl	9. kl	Kokku SG ÕK	PRÕK
1	Eesti keel	2	2	2	6	Keel ja kirjandus 12
2	Kirjandus	2	2	2	6	
3	Liikumisõpetus	2	2	2	6	Kehaline kasvatus 6
4	Kunst	1	1	1	3	Kunstiained 6
5	Muusika	1	1	1	3	
6	Loodusõpetus	2	---	---	2	Loodusained 20

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1
 Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024
 Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025
 Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

7	Geograafia	1	2	2	5	
8	Bioloogia	1	2	2	5	
9	Keemia	---	2	2	4	
10	Füüsika	---	2	2	4	
11	Matemaatika	4	4	5	13	Matemaatika 13
12	Inimeseõpetus	1	1	---	2	
13	Ühiskonnaõpetus	---	---	2	2	Sotsiaalsained 10
14	Ajalugu	2	2	2	6	
15	Käsitöö ja kodundus / tehnoloogiaõpetus	2	2	1	5	Tehnoloogia 5
16	A-võõrkeel inglise keel	3	3	3	9	
17	B-võõrkeel	3	3	3	9	Võõrkeeled 18
Kohustuslike õppeainete tunde nädalas kokku:		27	31	31		
Valikõppeained:						4
Seto keel ja kultuur		1				
Majandusõpetus		1				
Arvutiõpetus			1			
Karjääriõpetus				1		
Kooli eripära valikõppeaine		1				
Õpilase nädalakooormus:		30	32	32		
Õpilase suurim lubatud nädalakooormus:		30	32	32		

3.3.2. Lihtsustatud õppe tunnijaotusplaani III kooliastmes

Jrk	Õppeaine nimetus	7. kl	8. kl	9. kl
1	Eesti keel	6	6	6
2	Liikumisõpetus	2	2	2
3	Kunst	1	1	1
4	Muusika	1	1	1
5	Loodusõpetus	4	4	4
6	Matemaatika	4	5	5
7	Inimeseõpetus	2	2	1
8	Ajalugu	2	2	1
9	Tööõpetus	4	5	7
10	A-võõrkeel (inglise)	2	2	2
11	Kohustuslikud ained kokku	28	30	30
12	Kooli eripära valikõppeaine	2	2	2
	Õpilase koormus kokku	30	32	32

Vaba tunniressursi kasutatakse lihtsustatud õppe rakendamisel vastavalt lapse individuaalsusele määratud ainetunnina, mis on fikseeritud õpilase individuaalses õppekavas.

3.3.3. Kohustuslike ja valikkursuste jagunemine gümnaasiumiastmes

Õpilase õppekoormuse gümnaasiumiastme jooksul kujundavad 96 kursust, sh tuleb õpilasel läbida

- 68 kursust, mis on kindlaks määratud gümnaasiumi riiklikus õppekavas;
- 21 kursust, mis on määratud Setomaa Gümnaasiumi õppekavaga ja mis toetavad riikliku õppekava õpitulemuste saavutamist ning arvestavad kooli eripära;

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

- 6 kursust, mida õpilane valib enda huvidest ja vajadustest lähtuvalt.

Õpilase jaoks riikliku ja kooli õppekavaga kehtestatud 90 kursust ainevaldkondade kaupa:

Kursuse nimetus	GRÕK 69 kohustuslikku kursust	SG õppekava 21 valikkursust
Keel ja kirjandus		
Eesti keel	6	
Kirjandus	5	
Loovkirjutamine		1
Müüt ja kirjandus		1
Kirjandusteose analüüs ja tõlgendus		1
Kehaline kasvatus:		
Kehaline kasvatus	5	
Kunstiained:		
Muusika	3	
Kunst	2	
Pärimuskultuur		1
Loodusained:		
Bioloogia	4	
Füüsika	5	
Keemia	3	
Loodusgeograafia	2	
Loodusteadused, tehnoloogia ja ühiskond		1
Keskkonnaõpetus		1
Orgaaniline keemia (praktikum)		1
Füüsika ja tehnika		1
Füüsika looduses		1
Matemaatika:		
Matemaatika	14	
Sotsiaalsained:		
Ajalugu	6	
Ühiskonnaõpetus	2	
Inimeseõpetus	1	
Inimgeograafia	1	
Psühholoogia		1
Globaliseeruv maailm		1
Riigikaitse teoreetiline kursus		1
Riigikaitse välilaager		1
Võõrkeeled:		
B1 võõrkeel	5	
B2 võõrkeel	5	
Praktiline inglise keel		2
Valdkondade ülesed kursused:		
Majandusõpetus		1

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

Ettevõtlusõpetus		1
Õpilasuuringute/praktilise töö koostamine		1
Uurimistöö alused		1
Arvuti uurimistöös		1
Karjääriõpetus		1

Loend kursusi, milles seast on 10.–12. klassi õpilasel võimalus valida 6 valikkursust, mille rakendamist toetab ja rahastab Setomaa Gümnaasium. Valides autoõpetuse või praktilise võõrkeele, tuleb arvestada, et õppe maht on kaks kursust. Muude valikute puhul on õppe maht üks kursus ehk 35 akadeemilist tundi:

- autoõpetus;
- praktiline vene/ prantsuse/ hispaania/ soome keel;
- kirjandus ja film;
- kõne ja väitlus;
- kehalised võimed ja liikumisoskused;
- liikumine välitingimustes;
- rakendusbioloogia;
- Eesti metsad ja metsakasutus;
- 3D modelleerimine;
- inimene ja õigus;
- ajalugu ja film;
- üldajalugu (maailma ajalugu: tsivilisatsioonid väljaspool Euroopat);
- filosoofia;
- eripära valikkursus;
- inimene ja religioon;
- Eesti usuline maastik
- mehhatroonika ja robotika;
- õpilase huvipõhine valik ehk üks Edumuse, EWERSi või TÜ Teaduskooli pakutav kursus, mille eest tasub kool.

3.4. Valikõppeainete ja -kursuste pakkumise põhimõtted

Valikõppeainete õpe toetab piirkonnas kokku lepitud õppe ja kasvatuses rõhuasetuste kujundamist: kultuuriteadlikkust ja ettevõtlik eluhoiak. III kooliastmes on valikõppeained kõikides õppekohtades üldjuhul seto keel ja kultuur ning majandusõpetus.

Seto keel ja kultuur arendab õpilases teadlikkust omakultuurist, traditsioonidest ja keelest. Lisaks valikõppeainele lõimitakse seto keele ja kultuuriteadlikkuse kujundamine kõikide ainete õppesse. Gümnaasiumis läbib iga õpilane ühe seto keele ja kultuuri valikkursuse.

Majandusõpetus kujundab õpilastes ettevõtlikkust, iseseisvust, suutlikkust lõimida oma ettevõtlikkust kultuuri ja pärimusega.

Arvutiõpetus toetab õpilase suutlikkust kasutada arvutit nii loov- kui uurimistöö koostamisel nii teemakohase materjali otsimisel kui töö nõuetekohasel vormistamisel.

Gümnaasiumis saab õpilane läbida ühe valikkursuse ettevõtluses, majandusõpetuses ja karjääriõpetuses.

4. Õpilaste arengu toetamine Setomaa Gümnaasiumis

4.1. Loovtöö, uurimistöö ja praktilise töö koostamise eesmärgid ja korralduse põhimõtted

III kooliastmes koostab iga õpilane individuaalselt või rühmas loovtöö, mis on üks põhikooli lõpetamise tingimusi. Gümnaasiumis koostab iga õpilane uurimistöö või praktilise töö, mis on üks gümnaasiumi lõpetamise tingimusi.

- 1) Loov- ja uurimistöö koostamine toetab õpilase arengut, pannes ta olukorda, kus õpilane peab tegutsema enastjuhtivalt, omandades teadmisi ja oskusi, mis tulenevad tema individuaalsest huvist, ta õpib endale seadma eesmärgi, planeerima aega ja vastutama oma töö tulemuse eest ehk valmistub samalaadseteks ülesanneteks edasistes õpingutes. Loov- ja uurimistöö koostamisel ja kaitsmisel arendab õpilane oma ainealaseid ja üldpädevusi.
- 2) Loovtöö koostatakse ja kaitsakse 8. klassis, mõjuval põhjusel võib loovtööd sooritada ka muul ajal, sh 7. klassis, kuid hiljemalt 9. klassi esimesel poolaastal. Loovtöö teema ja töö esitamise tähtaeg lepitakse õpilasega kokku 7. klassi lõpuks. Uurimistöö (praktiline töö) koostatakse ja kaitsakse 11. klassis, mõjuval põhjusel võib seda sooritada ka muul ajal, kuid hiljemalt 12. klassi esimesel poolaastal.
- 3) Loov- või uurimistöö teema valib õpilane koostöös õpetajaga. Teema valikul lähtutakse eelkõige koolis ja piirkonnas kokku lepitud rõhuasetustest – ettevõtlik eluhoiak, kultuuriteadlikkus, füüsiline ja vaimne tervis –, või lähtutakse õppekava läbivatest teemadest või võetakse aluseks aine- / valdkondade ülene lõimiv lähenemine.
- 4) Õpetaja ülesanne on suunata loov- ja uurimistöö juhendamisel õpilast tema tugevaid ja nõrku külgi välja selgitama ja aidata õpilasel seostada teema valikut nii, et loov- ja uurimistöö looks lisandväärtust kogukonnale.
- 5) Õpilane saab loovtöö kohta sõnalist kirjeldavat tagasisidet loovtöö teostamise protsessi ja tulemuste kohta.

Loovtöö ja uurimistöö koostamise kord on kehtestatud kooli õppekava lisas Loov- ja uurimistöö.

4.2. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted.

Haridusliku erivajadusega (edaspidi HEV) on õpilane, kelle eriline andekus, õpiraskus, terviserike, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemalviibimine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas või taotletavates õpitulemustes. HEV õpilaste toetamine lähtub koolivälise nõustamismeeskonna soovist, millega arvestatakse igapäevaselt õppe korraldamisel.

- 1) HEV õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest:
 - igal lapsel on õigus õppida oma kodulähedases koolis ja saada koolist võimalus omandada tema jaoks kvaliteetne haridus tavaklassis koos sõprade ja eakaaslastega⁹;
 - kvaliteetne üldharidus on võrdväärselt kättesaadav igale õpilasele, sõltumata mh tema hariduslikust erivajadusest¹⁰;
 - õppekorralduses arvestatakse õpilaste individuaalsete akadeemiliste ja sotsiaalsete võimete ja vajadustega ning tagatakse vajalike tugisüsteemide kättesaadavus.

⁹ Euroopa eriõppe ja kaasava hariduse agentuuri käsitlus <https://www.european-agency.org/>

¹⁰ PGS § 6 lg 1

- õpilase arengut ja toimetulekut koolis jälgib iga õpetaja ning vajaduse korral kohandab õpet õpilase individuaalsete vajaduste ja võimete järgi¹¹.

2) Õppe korraldamiseks HEV õpilasele sobivaimal viisil tema individuaalsust arvestades selgitatakse koostöös kooli tugispetsialistidega välja õpilase hariduslik erivajadus. III kooliastmes arvestatakse seejuures õpilase vanema tahet – gümnaasiumis vastavalt õpilase nõusolekule – ning tagatakse võimetekohast õpet toetavad tingimused nii kiiresti kui võimalik.

Juhul, kui III kooliastmes ilmneb õpilasel **mahajäämus õppetöös või ajutised raskused** võimetekohaste õpitulemuste saavutamisel, teavitatakse sellest viivitamatult õpilase vanemaid ja viiakse läbi õpilase pedagoogilis-psühholoogiline hindamine, et korraldada õpilasele esmane tugi. Koostööstatult õpilase vanematega teevad kooli tugispetsialistid vajadusel koostööd erialaspetsialistidega väljastpoolt kooli¹². Pärast õpilase haridusliku erivajaduse väljaselgitamist annab kooli HEV koordinaator soovitusel õpetaja(te)le õppetöö korraldamiseks ning lapsevanemale soovitusel arengut toetavate meetmete rakendamiseks ja vajadusel lapsega täiendavatele uuringutele pöördumiseks.

Juhul, kui **10.–12. klassi õpilasel** ilmnevad **õpiraskused**, selgitatakse koostöös õpilase ja võimalusel tema vanematega välja õpiraskuste põhjused ning korraldatakse talle esmane tugi: võimalus järele õppida, saada täiendavaid konsultatsioone ja õpiabi. Kooli HEV koordinaator ja õpetajad kavandavad sekkumisvõimalused õpilase toetamiseks ja edasised meetmed.

3) Juhul, kui õpilasel ilmneb kombineeritud toe vajadus, rakendatakse õpilasele üldist, tõhustatud või erituge. Üldist tuge rakendab kool õpilasele, kellel on **raskused koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel**: kergem suulise ja/või kirjaliku kõne probleem või ajutine õpiraskus. Üldise toe vajadus võib olla tingitud õpilase tervislikust seisundist, kui õpilane on mistahes haiguse tõttu olnud pikka aega õppes eemal või kui õpilasel on tekkinud keeruline sotsiaalmajanduslik olukord, mis takistab õppimist vmt. Üldise toe rakendamisel saab õpilane individuaalset lisajuhendamist, talle võib koostada individuaalse õppekava, pakkuda tugispetsialistide teenuseid ning vajadusel õpiabitunde tulenevalt toevajaduse eripärast kas individuaalselt või rühmas.

4) Juhul, kui koolis rakendatud üldine tugi ei ole õpilase arengu toetamiseks piisav, saab III kooliastme õpilasele taotleda kooliväliselt nõustamismeeskonnalt soovitusel **tõhustatud või eritoe rakendamiseks**¹³. Tõhustatud tuge rakendatakse õpilasele, kes vajab õpet eriklassis, pidevat tugispetsialistide teenust ning kas individuaalset õppekava, osaajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal. Erituge rakendatakse õpilasele, kes raske ja püsiva psüühikahäire, intellekti-, meele- või liitpuude tõttu vajab puudespetsiifilist õppekorraldust ning pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- ja/või tervishoiuteenustega ning kas osaajaga õpet individuaalselt või rühmas, pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

5) Hariduslike erivajadustega õpilasele avatakse individuaalse arengu jälgimise kaart.

6) Kooli personali tööd hariduslike erivajadustega õpilaste arengu toetamisel koordineerib HEV-õppe koordinaator koostöös klassijuhatajate, aineõpetajate, tugispetsialistide ja kooli õppejuhiga.

7) Setomaa Gümnaasium pakub HEV õpilastele järgmisi tugiteenuseid:

õpiabirühm(ad);

- kõneravi / logopeediline abi;
- pikapäevarühm;
- õpilase individuaalne nõustamine ja tunniväline juhendamine;
- individuaalsed õpiülesanded, individuaalne õppekava;
- koduõppe võimaldamine.

¹¹ PGS § 37 lg 1

¹² PGS § 46 lõige 4

¹³ PGS § 46 lõige 6

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1
Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024
Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025
Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel võimaldab Setomaa Kool õpet lihtsustatud õppekava alusel, vähendada või asendada õpitulemusi või vabastada kohustuslikust õppeainest õppimisest. Koostöös Setomaa vallavalitsusega tagab kool sotsiaalpedagoogi ja psühholoogi teenuse.

4.3. Õppe korraldamine õpilase individuaalsete vajaduste kohaselt

4.3.1. Muudatused või kohandused õppe korraldamises. Kool võib teha muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas (edaspidi: individuaalõpe) tingimusel, et sellega ei kaasne õpilase nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine ning ei vähendata ega asendata õpilase õppe aluseks olevaid õpitulemusi. Sellisel juhul lepitakse muudatuste sisus kokku kolmepoolselt: õpilane, kool, lapsevanem ilma individuaalset õppekava koostamata. Muudatuste algatajaks võib mistahes ajal õppeaasta kestel olla kool või õpilase vanem, kes esitab põhjendatud avalduse kooli direktorile kooli kodukorra lisas kehtestatud vormi kohaselt. Vanema algatusel toimuva õppekorralduse tulemuslikkuse eest vastutab lapsevanem. Individuaalõpet korraldab ja finantseerib vanem.

Individuaalõpet on võimalik korraldada, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 18 lõikest 1. Individuaalõpe toimub lapsevanema soovil ja vastavalt kokkuleppele kooliga. Individuaalõppe rakendamiseks esitab vanem kooli direktorile vormikohase avalduse, milles näidatakse ära auditoorsest õppest eemaloleku periood ning põhjus ja kokkulepped aineõpetajatega taotletavate õpitegevuste ja/või õpitulemuste osas.

Kool võimaldab õpilasel kasutada tasuta kooli õppekava läbimiseks vajalikku õppekirjandust (õpikuid, tööraamatuid, töövihikuid, töölehti jmt). Koolil on õigus õpe katkestada, kui õpitulemuste kontrolli käigus selgub, et vajalik tase on saavutamata.

4.3.2. Koduõppe korraldamine. Koduõpe on üldjuhul väljaspool kooliruumi korraldatav õpe, mida rakendatakse:

- 1) kui õpilase tervises seisund ei võimalda tal kooli päevakavas või õppe individuaalse korralduskavaga ette nähtud õppes osaleda;
- 2) kui lapsevanem soovib põhiharidust omandava õpilase õppetööd iseseisvalt korraldada.

Koduõpet tervislikel põhjustel korraldab kool. Koostöös lapsevanemaga ja koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel koostab kool õpilase võimeid ja erivajadusi arvestava individuaalse õppekava, milles lepitakse kokku õpilase taotletavad õpitulemused ja nende hindamise viisi. Kool viib juhendatud õpet läbi vähemalt kaheksa õppetunni ulatuses nädalas. 10.–12. klassi õpilasel võib vähendada õppekoormust kuni kaheksa kursuse võrra iga õppeaasta kohta.

Lapsevanema soovil koduõppe korraldamise aluseks on lapsevanema avaldus, mille vanem esitab kooli direktorile 20. augustiks või 20. detsembriks. Koduõppe korraldamisel lähtutakse riiklikult kehtestatud koduõppe korraldamise põhimõtetest, mis on kehtestatud haridus- ja teadusministri 28.02.2018 määrusega nr 6 „Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord“. Koduõpet koordineerib üldjuhul õpilase klassijuhataja. Kool määrab koduõppe koordinaatoriks õpetaja olukorras, kus koolis on vähemalt 5 õpilast, kes õpivad koduõppel.

4.3.3. Individuaalse õppekava rakendamine. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb võrreldes kooli õppekavaga sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine, koostatakse õpilasele riiklikes õppekavades sätestatud tingimustel individuaalne õppekava.

4.3.4. Lihtsustatud õppe korraldamine ja õpitulemuste vähendamine või asendamine. Võttes arvesse, et lapse intellektuaalsed võimed võivad toetamise tulemusena muutuda ja kuna õpitulemuste vähendamine või õppeainest vabastamine mõjutab suuresti lapse edasisi õpinguid, saab kool õpitulemusi vähendada või asendada või õpilase kohustusliku õppeaine õppimisest vabastada ainult Rajaleidja koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel. Lapse intellektuaalne võimekus võib erineda oskuste kaupa ning kõikides õppeainetes õpitulemuste vähendamine on erandlik. Kui laps kõikidest tugimeetmetest hoolimata ei saa suuda omandada õppekava minimaalsel tasemel, on vaja õpitulemusi vähendada. Kool hindab pidevalt iga õpilase arengut ja kohandab õpet, vajaduse korral õppe sisu muutes^{14, 15, 16}.

4.4. Andekuse arengu toetamine ja õpilaste tunnustamine

1) Juhul, kui ilmneb **õpilase andekus mingis ainevaldkonnas või konkreetsetes õppeaines**, võib talle koostada individuaalse õppekava ning vajadusel pakkuda täiendavat aineõpetajate või kooliväliste spetsialistide juhendamist, suunata õpilane osalema haridusprogrammides või arendama enda andekust teistes haridusasutustes. Andeka õpilase toetamiseks kavandatud tegevused kooskõlastatakse õpilase vanemaga.

2) Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse ennekõike õpilase huvidest ja väga headest saavutustest üleriigilisel või rahvusvahelisel aineolümpiaadil, konkursil või võistlusel, samuti valdkonna ekspertide hinnangutest väljaspool kooli (nt muusika, kunst, loodusteadused vmt).

3) Õpilaste tunnustamisega osutatakse läbimõeldud tähelepanu kohusetundliku ja tulemusliku õppimise või tegevuse ja koolielus osalemise eest ning antakse tagasisidet õpilastele väga heade tulemuste ja/või käitumise eest. Tunnustamise kaudu hoitakse õpilaste õpimotivatsiooni.

Tunnustamisel lähtutakse kooli põhiväärtustest ja lisas Tunnustamine sätestatust.

4.5. Huvitegevus ja sotsiaalseid oskuseid arendavad programmid

Huvitegevuses osalemine mõjutab positiivselt õpimotivatsiooni, suurendab grupivaimu ja aitab kaasa õpilaste ettevõtlikkuspädevuse kujunemisele.

Õpilaste esmane tugi endale sobiva huvitegevuse leidmisel koolis on klassijuhataja, kes vajadusel koos tugispetsialistidega selgitab välja õpilase huvid ja võimed ning tegurid, mis takistavad õpilasel eakohaselt osaleda kas koolis või vallas pakutavas huvitegevuses.

Koolis korraldavad huvitegevust iga õppekoha huvijuhid, kes on ühtlasi valla noorsootöötajad ja kuuluvad kooli juhtkonda. Huviringide tööd koolis koordineerib Setomaa Noorsootöö keskus. Sel viisil toetatakse õpilasi tervikliku arengu põhimõttest lähtuvalt ja koolis toimuv huvitegevus on osa valla noorsootööst. Õpilaste sotsiaalsete oskuste arendamiseks on lisaks õppekavalistele tegevustele kaasaegsed kõikidele noortele võrdväärsed võimalused Setomaa Noorsootöö keskuskes järgmiselt:

- 1) huvitegevus on kättesaadav ja ligipääsetav igale noorele, seadmata eeltingimusi tema tõekspidamistele, võimetele, oskustele, teadmistele ja rahalistele võimalustele;
- 2) huvijuht-noorsootöötaja saavutab noortega kontakti ja kaasab aktiivselt noori arendavate ja mõtestatud tegevuste algatamisse;
- 3) tegevuste korraldamise eesmärk on arendada noorte loovust ja toetada omaalgatust ning ettevõtlikkust;

¹⁴ Juhendmaterjal õpilase toetamiseks koolis. Rajaleidja, 2020 <https://rajaleidja.ee/wp-content/uploads/2020/02/Juhendmaterjal-%C3%B5pilase-toetamiseks-koolides-07.02.2020.pdf>

¹⁵ Õpitulemuste vähendamine, asendamine ja kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine. Rajaleidja, 2021. https://harno.ee/sites/default/files/documents/2022-02/V2hendamine_2022.pdf

¹⁶ Õpilase individuaalsuse arvestamine võimetekohase õppe tagamisel, Rajaleidja 2019. https://rajaleidja.ee/wp-content/uploads/2019/01/pilase-individuaalsuse-arvestamine-voimetekohase-oppimise-tagamisel-vormistatud_taiend12.05.2020-1-2-1.pdf

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1
Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024
Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025
Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

5) õpilastel on võimalused osaleda ühiskondlikes tegevustes, sh vabatahtlikuna ning kujundada kodanikuaktiivsust.

Õpilastel on võimalus osaleda traditsioonilistes huviringides: spordiring, korvpallitreeningud, jalgpallitreeningud, tantsutund, kunstiring, laulu- ja muusikaring, arvutiring. Vastavalt Noorsootöö keskuse võimalustele ja tõendatud vajaduse tekkimisel on võimalik avada täiendavaid huviringe erinevate elualadega seotult. Noorsootöö keskuse kaudu saavad õpilased esitada taotlusi selleks, et arendada ja teostada enda ettevõtlikke ideid, sh saada abi ka mentorilt.

Sotsiaalsete oskuste arendamiseks kasutatakse Setomaa Gümnaasiumis riiklike haridusprogrammide võimalusi, mis toetavad kooli õppekava oluliste rõhuasetuste elluviimist, nagu vaimne ja füüsiline tervis, ettevõtlik eluhoiak, kultuuriteadlikkus.

1) Tervist Edendav Kool – meie kooli õpilased, õpetajad ja kõik töötajad väärivad õppimiseks ja töötamiseks toetavat, turvalist ning igaühe tervist väärtustavat keskkonda: suhted on sõbralikud, töökorraldus läbimõeldud, kooli kodukord ühiselt kokku lepitud, füüsiline keskkond on turvaline, toitlustamine tervislik jms. Vaimse ja füüsilise tervise kujundamisele aitavad kaasa kõik koolipere liikmed.

2) Liikuma Kutsuv Kool – kujundame koolis võimalusi aktiivseks liikumiseks aine- ja vahetundides ning vaba aja veetmisel nii kooliruumides kui õuealal, et suurendada liikumis-, kooli- ja tööõõmu. Liikumistegevuste edendamisele aitavad kaasa kõik õpilased, õpetajad ja huvijuhid.

3) Ettevõtlik Kool – kasutame põnevaid ja kaasavaid õppimise metoodikaid, et kujundada õpilastes iseseisvat ja ettevõtlikku hoiakut, otsustusvõimet ja tegutsemishimu ning igal õpilasel on võimalus arendada sotsiaalseid oskusi eeskätt õpilasfirmade, kuid ka teiste kaasavate meetodite abil. Ettevõtlikkuse edendamiseks võimaluste loomisega tegeleb kogu koolipere.

4) Roheline Kool – kujundame ja rakendame keskkonnahoidlikku mõtteviisi süsteemselt ja terviklikult, et aidata kaasa vastutustundlike, keskkonda hoidvate ja väärtustavate inimeste kujunemisele.

5) Maailmakool – kujundame arusaamist sellest, kuidas globaalprobleemid mõjutavad üksikisiku, kogukonna ja ühiskonna igapäevaelu ja kuidas igaüks meist saab mõjutada maailma. Maailmaharidus hõlmab suutlikkust tegutseda maailmakodanikuna eri kultuuriruumides, väärtustades keskkonnateadlikkust ja säästvat arengut selle kõige avaramas mõistes.

4.6. Karjääriõppe ja karjäärinõustamise korraldamine

Karjääriõppe eesmärk on aidata õpilasel arendada teadlikkust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist ning eneseteostust.

Karjääriteenused on karjääriinfo vahendamine ja karjäärinõustamine selleks, et toetada õpilasi läbimõeldud valikute tegemisel edasiseks õppimiseks ja tööelus. Karjääriteenuse kättesaadavust koolis korraldavad klassijuhatajad koostöös aineõpetajate ja Eesti Töötukassaga. Koolis tagatakse karjääriinfo kättesaadavus üldjuhul järgmiselt:

- 1) aineõppes (nt inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus, arvutiõpetus, eesti keel) läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisel lõimitakse sobivad teemakäsitlelused, näited ja meetodid ning viiakse läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi, võimalusel ka koolidevahelisi projekte;
- 2) valikainete ja -kursuste kaudu (majandus- ja ettevõtlikkusõpe, tehnoloogia jne) käsitletakse nii teoreetilisi kui praktilisi teemasid, mis kujundavad õpilastes huvi tööturul toimuva vastu, arendavad otsustusvõimet ja valmisolekut elukestvaks õppeks;
- 3) teemapäevadel (teaduspäev, töövarjupäev, õpilasfirma, teadlaste öö) ning õppekäikudel ettevõtetesse-asutustesse tutvustatakse edasistes õpingutes ja tööelus vajalikke pädevusi, mis suunavad-toetavad karjääriotsuste tegemist;

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1
Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024
Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025
Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

4) arenguestlustel õpilastega selgitatakse välja nende huvid ja ergutatakse õpilasi oma tugevaid külgi realiseerima;

5) 9. ja 12. klassi õpilastele korraldatakse karjäärinõustamist, mis hõlmab eeskätt edasiõppimise ja erialavalikuga seotud teemasid.

4.8. Liikluskasvatuse korraldamise põhimõtted

Liikluskasvatuse eesmärk III kooliastmes on kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:

1) ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda ning hoiduvad käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;

2) teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.

Liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides, määravad õpetajad õppetegevust kavandades. Väljaspool õppetundi toimuvad liikluskasvatust toetavad tegevused kavandatakse kooli üldtööplaanis.

Üldised teadmised ja oskused ohutuks liiklemiseks ja eesmärgid ning õppeteemad ja maht on kehtestatud õppekava lisas Liikluskasvatus.

5. Õpilase hindamine, järgmise klassi üleviimine, põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamine

5.1. Õppimist ja arengut toetava hindamise korraldus

Hindamine on osa õppe- ja kasvatusprotsessist, mille eesmärk on toetada õpilase arengut, innustada sihikindlalt õppima, suunata õpilase enesehinnangu kujunemist ning õpetaja tegevust õpilase õppimise ja arengu toetamisel, samuti anda tagasisidet õpilase edenemise kohta õpingutes ja anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Hindamisel keskendutakse nii õpilase individuaalsele arengule, teadmiste ja oskuste omandamisele kui ka õpitu mõistmisele. Hindamisprotsessis võetakse arvesse õpimotivatsiooni ja kokkulepetest kinnipidamist.

Hindamise põhimõtted, eesmärgid ja korraldus on ühetaolised kõikides Setomaa Gümnaasiumi õppekohtades:

- III kooliastmes ja gümnaasiumis saab õpilane õppeprotsessi kestel tagasisidet oma edenemise kohta numbriliste hinnetena 5-palli süsteemis, millega käib kaasas kirjeldav tagasiside.
- III kooliastmes pannakse kokkuvõttev hinne välja numbrilise hindena.
- Gümnaasiumi kooliastmehinne pannakse välja õppeaine 10.–12. klassi kursusehinnete alusel viie palli süsteemis. Kooliastmehinde väljapanekul teeb lõpliku otsuse õpetaja, arvestades kõiki kursusehindeid. Kooliastmehinde kujunemisel võib õpetaja määravamaks lugeda viimase kooliaasta kursusehindeid.
- Valikainetes kasutatakse mitteametlikku hindamist „arvestatud“ või „mitteametlikult arvestatud“ tähistusega A/MA.

Kokkuvõtva hinne saab

- III kooliastme õpilane iga trimestri lõpus ehk kolm korda õppeaastas;
- gümnaasiumiastme õpilane iga ainekursuse lõpus.

5.2. Tagasiside õpilase käitumisele, sh hoolsusele

Käitumise, sh hoolsuse kohta saab õpilane tagasisidet, milles kirjeldatakse õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning tehakse ettepanekuid edaspidiseks tegevuseks, mis toetavad õpilase käitumise (hoolsuse) kujunemist.

Tagasiside käitumise ja hoolsuse kohta antakse õpilasele selleks, et

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

- suunata õpilast järgima üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, kooli põhiväärtusi;
- suunata õpilast täitma kooli kodukorra nõudeid;
- motiveerida õpilast hoolikalt täitma õppeülesandeid.

Nõuded õpilase käitumisele on esitatud kooli kodukorras. Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppeülesannetesse: kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel. Käitumist ja hoolsust väljendatakse hinnangutena „eeskujulik“, „hea“, „rahuldav“ ja „mitterahuldav“. Käitumise (hoolsuse) kohta antakse õpilasele ja vanemale kirjalikku tagasisidet iga trimestri lõpul, lähtudes haldusmenetluse seaduses § 25 – § 32 sätestatust. Kool teavitab õpilast ja tema vanemat õpilase ebasobivast käitumisest (hoolsusest), aga ka juhul, kui õpilase käitumine on olnud millegi poolest silmapaistev.

Hinnete ja hinnangute vaidlustamine, sh vaide esitamine ning vaide menetlemine toimub haldusmenetluse seaduse vaidemenetluse regulatsioonist lähtuvalt.

5.3. Järeleõppimine ja järelevastamise kord

Õpilasel on õigus ja kohustus õpiülesanne järele vastata juhul, kui ta

- sooritas õpiülesande hindele „puudulik“, „nõrk“, „mittearvestatud“;
- sai õpiülesande täitmise eest negatiivse sõnalise hinnangu;
- ei ole esitanud õpiülesannet kokku lepitud tähtajaks.

Õpilane täidab õpiülesande õpetajaga kokku lepitud ajal. Õpilasel on järelevastamiseks aega 10 õppepäeva, kui eelneval kokkuleppel õpetajaga ei ole sätestatud teisiti.

Kui õpilane ei tule õpetajaga kokku lepitud ajal ilma mõjuva põhjuseta õpiülesannet järele vastama, antakse tema õpiülesande täitmise kohta hinnang „nõrk“ või „mittearvestatud“ või samaväärne sõnaline hinnang.

Kui õpilane vajab järeleõppimisel õpiabi või lisajuhendamist, võimaldab õpetaja seda kooli määratud konsultatsioonialal.

5.4. Järgmisse klassi üleviimine

Õppenõukogu otsustab III trimestri lõpus õpilase aastahinnete ja gümnaasiumi kooliastme hinnete alusel, kas

- õpilane viiakse järgmisse klassi,
- õpilane jäetakse täiendavale õppetööle,
- põhikooli õpilane jäetakse klassikursust kordama.

Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle nendes õppeainetes, milles trimestrihinnete või kooliastme hinnete põhjal tuleks välja panna aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ või „mittearvestatud“. Aastahinne pannakse välja hiljemalt 31. augustiks, arvestades täiendava õppetöö tulemusi.

Õpilase võib erandjuhul jätta klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik“ või „nõrk“, talle määratud täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu toob otsuses esile kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

Õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik“ või „nõrk“, võib õppenõukogu põhjendatud otsusega jätta klassikursust kordama. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

10.–12. klassi õpilasi üldjuhul klassikursust kordama ei jäeta, v.a tervislikel põhjustel. Olukorras, kus õpilane ei soorita täiendavat õppetööd, arvatakse ta üldjuhul gümnaasiumist välja.

5.5. Põhikooli lõpetamine

Põhikooli lõpetab õpilane, kes on

- saanud õppeainete viimased aastahinded vähemalt „rahuldavad“,

Setomaa Gümnaasiumi õppekava üldosa kinnitatud direktori 29.01.2025 käskkirjaga nr 1-1/1

Õppenõukogu arvamus seisuga 29.11.2024

Hoolekogu arvamus seisuga 09.01.2025

Õpilasesinduse arvamus seisuga 28.01.2025

- III kooliastmes sooritanud loovtöö,
- sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.

9. klassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud nendes õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele:

- kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
- kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel käesolevas määruses sätestatud tingimustel kooli õppekavaga või nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud käesolevas määruses sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutatus. Haridusliku erivajadusega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid eritingimustel (ühtsete küsimustega põhikooli lõpueksamitöö kohandamine, abivahendite kasutamine, koolieksam vms) vastavalt haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

5.6. Gümnaasiumi lõpetamine

Gümnaasiumi lõputunnistuse annab gümnaasium õpilasele:

- 1) kelle kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad, valikkursuste puhul rahuldavad või arvestatud;
- 2) kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele, matemaatika ja võõrkeele riigieksamid;
- 3) kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele kooli õppekavas gümnaasiumi koolieksami;
- 4) kes on sooritanud gümnaasiumi jooksul õpilasuurimuse või praktilise töö.

Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel on taotletavaid õpitulemusi vähendatud või asendatud, on kooli lõpetamise aluseks individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutatuse määr.